

L

LECTURA

NADAL

Els Reis van
fent via

SUPLEMENT DOMINICAL DE SEGRE
25 de desembre del 2022
Núm. 1.283

8443700112550301
01283

Temps d'il·lusió

Coincidint amb el dia de Nadal ens endinsem en una de les tradicions més màgiques d'aquestes festes. Els Reis Mags ja són molt a prop i hem volgut saber com s'ho feien anys enrere capbussant-nos en la història per descobrir les singularitats de la cavalcada de Lleida ciutat, on Melcior, Gaspar i Baltasar són els Reixos.

Gairebé un segle repartint il·lusió perquè de carbó no en duen gaire, que tota la canalla es porta molt bé. Sabíeu que durant la República els Reixos es van convertir en Mags i no portaven corona? És només una de les moltes anècdotes que es recull al nou web de l'Associació Reis Mags de Lleida, que estrena pàgina.

N. 1.283 / 25 DE DESEMBRE DEL 2022

04. La màgia de Nadal

REPORTATGE. Tots els secrets de la històrica cavalcada de Lleida

12. Juan Fernando Cristo Bustos

ENTREVISTA. El ministre colombià que va fer possible els acords de pau del 2016 amb la guerrilla de les FARC.

16. CIÈNCIA

17. LA TRIA

18. ENLLÀ

20. CREADORS

24. LLIBRES

24. NOTES AL MARGE

26. MÚSICA

26. CERCLE

27. ELS ULLS DE JANUS

28. 2.0

29. N'APPS I COLS

30. ESPÈCIES EN PERILL

A la portada: El 2018 Ses Majestats van portar el sol a Lleida, per Ajuntament de Lleida

1936

1929

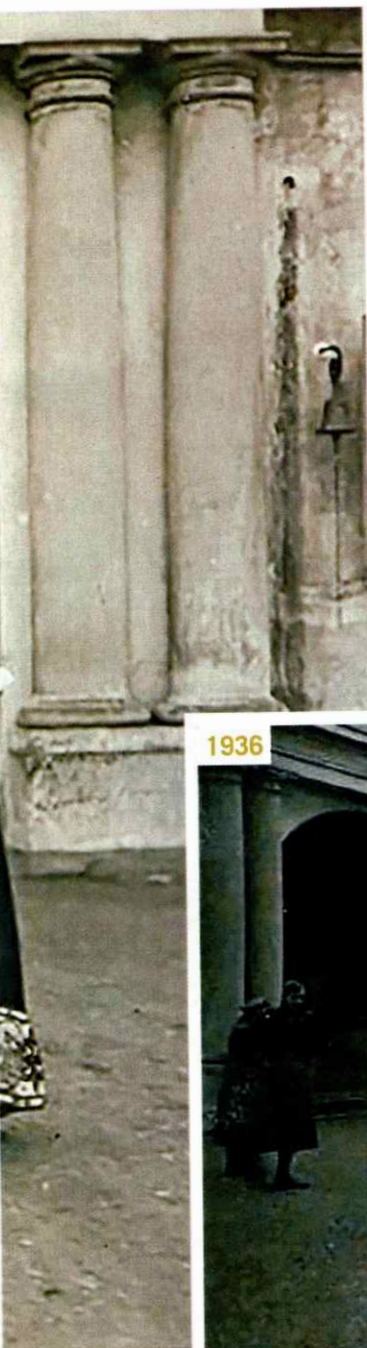

1936

NADAL

Els Reixos van fent camí

1936

1929

EL PRIMER DOCUMENT ESCRIT

La primera menció escrita de la cavalcada a Lleida la trobem en una acta de la Cambra de Comerç, amb data de 31 de gener del 1936. A les imatges de dalt, veiem que els Reixos no porten corona perquè eren els temps de la República i no eren reis, sinó Mags. A les imatges de sota, que daten del 1929, es mostra la cavalcada d'aquell any en una filmació fins fa poc inèdita.

Avui és Nadal, comença el compte enrere per a la nit més màgica de l'any. A través de l'Associació de Reis Mags de Lleida hem volgut saber com s'ho han fet Ses Majestats al llarg de gairebé un segle per fer llüides cavalcades abans de repartir joguines. La primera cavalcada documentada a la capital del Segrià data de l'any 1936, però una filmació rescatada d'un arxiu particular ens indica que a finals dels anys vint o principis dels trenta ja se n'organitzaven. El Palau de la Paeria acull una exposició màgica fins al 4 de gener.

Per GINA DOMINGO / Fotos: FONS PORTA I GÓMEZ VIDAL (IEI) / AJUNTAMENT DE LLEIDA / WEB REIXOS DE LLEIDA

La Txell estava capbusxada al sofà de casa al costat de sa germana i amb els ulls fixos en la pantalla d'un televisor Vanguard miraven la cavalcada de Reis de Barcelona. Les dues germanes es preguntaven com era possible que poguessin veure la desfilada de Barcelona si elles ja estaven a punt per anar a veure la de Lleida. "Els Reixos són mags i per a ells tot és possible", els deia la mare. El pare afegia: "Vinga poseu-vos els abrics que ben aviat aterrarà l'helicòpter allà dalt als militars. Em sembla que ja el sento." Cames ajudeu-me! Les dues germanes sortien disparades per anar a pujar al 600 que els portaria a casa de la tieta que vivia a la rambla Ferran i on es trobava tota la mainada familiar per veure els Reixos. Eren els anys seixanta. Ja feia molts anys que arribaven puntuals a la cita, com ho tornaran a fer el proper dia 5 de gener després d'un llarg viatge en tren.

Després de més de dos anys de pandèmia, enguany els Mags podran tornar a abraçar la canalla que any rere any converteix la desfilada en l'acte anual més multitudinari que acull la ciutat de Lleida. Els Reixos apareixen documentats per primera vegada a la capital del Segrià l'any 1936, segons consta en una acta de la Cambra de Comerç, amb data 31 de gener, en què s'exposa

l'agraïment del president a diversos directius de l'entitat "per haver organitzat una cavalcada dels Reis Mags". Hem de tenir present que en aquells anys les cavalcades eren expressament prohibides pel govern republicà, atès el caire religiós que tenia la festa. Amb tot, es deixava fer sempre que aquesta fos organitzada per entitats privades. Com a curiositat, val a esmentar que "en temps de la Segona República, no portaven corones", s'explica al renovat web l'Associació de Reis Mags de Lleida. El seu nou president, Òscar Claverol, s'ha marcat com a objectiu certificar tot el període històric dels Reixos a Lleida, "amb documentació i fets contrastats", explica. La recerca encetada fa un any per la nova junta de l'associació els va portar a afirmar que la primera cavalcada es va fer l'any 36, "però recentment ha arribat a nosaltres una filmació que data de finals dels anys vint o principis dels trenta en què es pot visionar la cavalcada de Reixos per la rambla de Ferran", comenta Claverol. Aquesta filmació, com

La primera cavalcada documentada data del 36 però ara s'ha trobat una filmació de finals dels anys vint

1940

1958

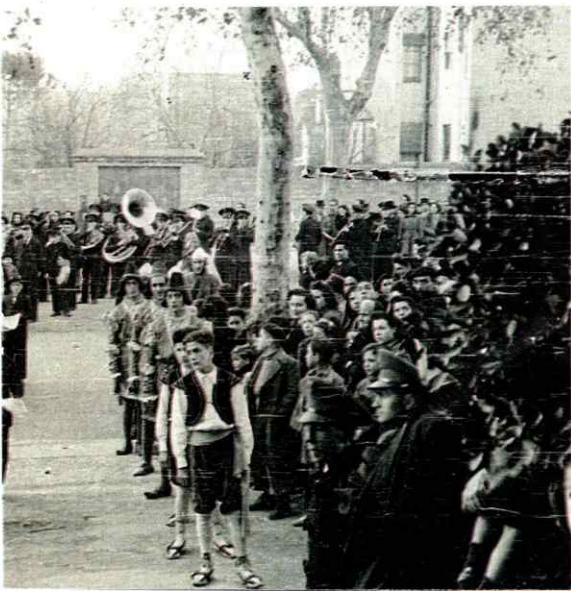

1940

LA PAERIA ORGANITZA

Des del 1940, la Paeria és l'encarregada d'organitzar la cavalcada i de construir les carrosses del seguici. Cap a la dècada dels quaranta l'encarregat de dissenyar-les va ser Jordi Roig.

1958

NADAL

Per a l'associació de Reixos de Lleida, és essencial donar a conèixer la festa, per això han renovat tot el web

La nova junta vol protegir la festa d'ingerències externes com els omnipresents Pare Noel o Santa Claus

centenars d'imatges del recorregut històric de les cavalcades a Lleida, es pot veure fins al dia 4 de gener al palau de Paeria i també a través del nou web, reismagslleida.org.

La nova junta dels Reixos de Lleida, a banda de posar ordre històric a les cavalcades, s'ha marcat com a objectiu donar a conèixer l'associació "i sens dubte la millor manera és estar present a les xarxes. Per això a banda de fer un web totalment actualitzat som a Instagram", a més "de l'exposició al Palau de la Paeria".

Per a Claverol, és primordial que la festa la continuï "organitzant la ciutat, l'ajuntament, no una entitat, perquè ja no estem parlant d'una festa religiosa. La cavalcada de Reis és una festa de tota la ciutat i ni les ideologies ni les religions hi tenen res a veure". A més, recorda que aquesta celebració "ja porta molts anys amenaçada". Primer, "perquè és un esdeveniment molt mal situat al calendari i aquí no hi podem fer res", afirma, però "sí que hem de fer el que calgui perquè ingerències externes a les nostres tradicions no acabin amb la festa". Claverol es refereix al fet que cada cop més, fins i tot a les escoles, guanyen protagonisme el Pare Noel o Santa Claus.

LA TRADICIÓ DE L'HOSPITAL

A la imatges, els Reixos de l'any 1960 anant a visitar nens i nenes ingressats a l'hospital. La tradició no s'ha perdut i Ses Majestats sempre recorden els menuts que estan malalts i els fan una visita l'endemà de l'extenuant cavalcada de Reis.

2015

ELS VESTITS

L'Associació de Reis de Lleida té en propietat els vestits tradicionals dels anys vuitanta. L'any 2005, l'Institut Municipal d'Acció Cultural va encarregar el disseny de vestits nous per a Ses Majestats i els seus patges als creadors lleidatans Georgina Cazalla, Tonet Balagué, Jordi Puig i Estanislao Solsona.

2004

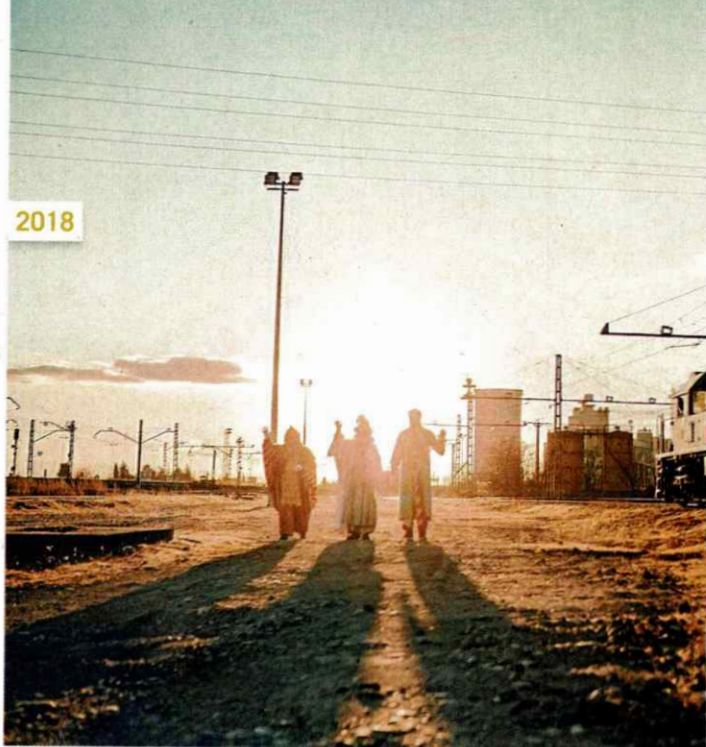
2005

2016

2018

2022

UNA MICA D'HISTÒRIA

Al web dels Reis Mags de Lleida

La celebració de la festa dels Reis d'Orient, o Reixos (que és com són coneguts dins l'arc de parla catalana occidental), va començar a celebrar-se al segle XIX. Concretament, la primera cavalcada es va celebrar el 1866 a Alcoi i va passar a ser oficial a partir del 1885 a la resta de l'Estat. A Catalunya, la primera de què es té constància va ser la d'Igualada (1895).

La primera menció escrita, la trobem en una acta de la Cambra de Comerç, amb data 31 de gener del 1936, en què s'exposa l'agraïment del president a diversos directius de la Cambra per haver organitzat una cavalcada dels Reis Mags. En aquells temps, les cavalcades eren expressament prohibides pel govern republicà, al tractar-se d'una festa religiosa, però es feia la vista grossa si eren promogudes des d'entitats privades.

Com a curiositat, val a dir que, en temps de la Segona República, el reis no portaven corones. D'altra banda, una filmació històrica rescatada recentment ens mostra, però que a Lleida, a finals dels anys vint o principis dels trenta, ja se celebrava la cavalcada.

Després de l'aturada obligada a causa de la Guerra Civil, l'activitat es va reprendre als anys quaranta. Els militars eren els encarregats de donar vida als personatges. Des de l'any 1952 i fins al 1959, els Reixos van ser encarnats pels senyors Estadella, Domènech i Aige, i des del 1960 i fins al 1984, pels recordats Castells, Pascual i Mateo. L'any 1985, sota l'alcaldia d'Antoni Siurana, es va prendre la decisió de canviar anualment les persones que tenien l'honor de representar aquest paper.

Des d'aleshores i fins a l'actualitat, els tres personat-

ges són escollits pels diferents gabinets d'Alcaldia, seguint criteris d'agraïment a la notorietat de les persones o de les institucions amb les què estan vinculades.

La cavalcada, les carrosses i els vestits

La cavalcada de la vigília és un dels punts àlgids de la festa. Des del 1940, la Paeria és l'encarregada d'organitzar-la i de construir les carrosses del seguici.

Cap als anys noranta se'n van fer unes de noves, que va dissenyar Jordi Roig. El 1997, Joan Ripoll, Joan Miró i Carles Porta es van encarregar de dissenyar cinc carrosses més, que es van afegir al seguici reial. L'any 2000, Joan Miró va redissenyar les tres carrosses dels reis i, dos anys després, el 2002, s'hi van incorporar les plataformes i els trons per oferir una millor visió dels

tres protagonistes. Finalment, l'any 2004, hi va haver la transformació d'una de les carrosses d'acompanyament, la de Correus, que va passar a ser l'estafeta russa.

Pel que fa als vestits, l'Associació Reis Mags de Lleida té en propietat els tradicionals dels anys vuitanta. Posteriorment, l'any 2005, l'Institut Municipal d'Acció Cultural va encarregar el disseny d'uns vestits nous per a Ses Majestats i els seus patges. Van ser dissenyats per tres artistes lleidatans: Georgina Cazalla, a qui es va encarregar el vestit del rei Melcior; Tonet Balagué i Jordi Puig Sigüenza, que van ser els encarregats de confeccionar el vestit del rei Gaspar, i Estanislao Solsona, que va confeccionar el vestit del rei Baltasar. Els vestits es van estrenar a la cavalcada del 5 de gener del 2006 i són els mateixos que es porten actualment.